

STORTINGET

Innst. 465 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:211 S (2024–2025)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Kathy Lie, Freddy André Øvstegård og Torgeir Knag Fylkesnes om å gi ungdommen en sjanse – arbeid, tilhørighet og like muligheter for alle

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjober.
2. Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som gjør det enklere for unge å starte og drive næring, blant annet som fiskere, bønder og i øvrige deler av næringslivet.
3. Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse.
4. Stortinget ber regjeringen i samarbeid med idretten og kommunene gjennomføre målrettede tiltak for å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Sakens dokumenter er tilgjengelig på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Mona Nilsen og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og fung. leder Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og fra Venstre, Naomi Ichihara Røkkum, viser til at representantforslaget tar utgangspunkt i at ungdom er en gruppe som ofte ikke får tilstrekkelig politisk oppmerksomhet. I tillegg ser man økende ungdomskriminalitet, økte sosiale forskjeller og at unge faller utenfor skole, arbeid og fritidsarenaer. Derfor mener forslagsstillerne at ungdom bør gis «tilgang til lavterskeljobber».

Komiteen viser videre til at forslaget tar til orde for tiltak som skal bidra til at det blir lettere for unge å få arbeid. Også ungdom som sliter med psykisk helse eller har falt utenfor organiserte aktiviteter skal hjelpes.

Komiteen viser til brev fra arbeids- og inkluderingsministeren, datert 9. mai 2025, med vurdering av de ulike forslagene. Statsråden har innhentet informasjon fra flere andre statsråder til vurderingen av forslagene 2, 3 og 4. Statsråden peker på at andelen unge som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring, er lavere i Norge sammenlignet med de fleste andre europeiske land. Det er samtidig alvorlig for dem det gjelder. Statsråden redegjør videre for hvordan regjeringen har gjennomført politikk for å møte de utfordringer som forslagene adresserer.

Komiteen har mottatt skriftlige høringsinnspill fra fem organisasjoner. Tre av disse fokuserer spesielt på

ulike grupper unge, og som støtter at det iverksettes tiltak for å bidra til økt deltagelse i utdanning og arbeidsliv. To av høringsinnspillene redegjør for hvordan frivillige og ideelle organisasjoner kan bidra med tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler forslagsstillerens engasjement for ungdom og for å sørge for at ungdom som står i fare for å falle utenfor, får flere muligheter. Disse medlemmer vil gi støtte til en av setningene i representantforslaget, som lyder slik:

«Arbeid gir tilhørighet, mestring og økonomisk trygghet. For ungdom som står i fare for å falle utenfor eller havne i kriminalitet, kan det å få en jobb være det som snur livet».

Disse medlemmer vil vise til regjeringens arbeid med ungdomsløftet, som handler om å gi barn og unge muligheter og forebygge at flere faller ut i utenforskap. Utdanning er en sentral faktor i arbeidet med å forebygge utenforskap, og disse medlemmer viser til at statsråden i sitt svarbrev løfter frem at regjeringen i 2024 innførte retten til å fullføre videregående opplæring.

Disse medlemmer vil vise til regjeringens innsats for å få flere ut i arbeid. Siden Arbeiderpartiet og Senterpartiet kom inn i regjering i 2021, har 145 000 mennesker kommet seg inn i arbeidslivet. Regjeringen har løftet frem at den ønsker å garantere alle under 30 år som står utenfor arbeid og utdanning, jobberfaring, oppfølging eller utdanning. Det er slik at mange unge som står utenfor arbeid og går på Nav, får for dårlig oppfølging, og har dårligere utgangspunkt for å komme seg inn i jobb på grunn av for eksempel manglende arbeidserfaring. I 2023 innførte regjeringen ungdomsgarantien. Disse medlemmer vil løfte frem ungdomsgarantien som en viktig og nødvendig satsing, for å sørge for at flere unge som står utenfor arbeid og utdanning, får den oppfølgingen de trenger, ved at de nå for eksempel får en egen ungdomsveileder hos Nav.

Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen igangsetter et forsøk med et ungdomsprogram som skal få flere unge ut i aktivitet og arbeid. Statsråden viser i sitt svarbrev til at programmet er et fulltidsprogram som skal inneholde diverse arbeidsmarkedstiltak, hvor deltakere vil få veiledning til blant annet jobbsøking og å skrive CV. Disse medlemmer vil følge dette arbeidet med stor interesse.

Videre viser forslaget blant annet til viktigheten av idrett og kultur som viktige arenaer for å forebygge utenforskap. Disse medlemmer vil løfte frem at deltakelse i idrett, kultur og friluftsliv er viktig for å oppleve mestring, for å være en del av et fellesskap og for å utvikle sosiale ferdigheter. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen i lys av dette la frem handlingspla-

nen «Alle inkludert!» i 2024. Den handlingsplanen inneholder 43 tiltak med hensikt å senke priser for deltakelse, skape flere tilbud, øke samarbeid og medvirkning, dele kunnskap og spre informasjon om gode eksempler.

Disse medlemmer vil trekke frem at spillemiddelordningen er viktig for å gi flere barn og unge mulighet til å delta i idrett, få gode kulturopplevelser og ha gode og trygge arenaer på fritiden. I år ble det delt ut over 8 mrd. kroner av overskuddet fra Norsk Tipping.

Disse medlemmer vil vise til at regjeringen også har lagt stor vekt på økonomisk inkludering i idretten, og har stilt opp med mer penger til idretten i kommuner med over 200 barn i vedvarende lavinntekt. De pengene har blitt delt ut i flere runder siden 2023, og det er delt ut totalt 555 mill. kroner til økonomisk inkludering gjennom denne potten.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen har sørget for full momskompensasjon til frivillige organisasjoner hvert år siden den tiltrådte i 2021. Det gir større økonomisk handlingsrom for over 24 000 frivillige organisasjoner i hele landet og større mulighet til å holde egne kostnader nede. I 2025 er bevilgningen på hele 2,65 mrd. kroner.

Disse medlemmer vil avslutningsvis løfte frem tilskuddsordningen Tilskudd til inkludering av barn og unge, hvor offentlige, frivillige og private aktører kan få tilskudd til å etablere, videreutvikle og drifte blant annet fritidsklubber og andre typer åpne møteplasser som er viktige for inkludering, og for å forebygge og forhindre utenforskap. Tilskuddsordningen er styrket med 231 mill. kroner i regjeringsperioden, og i 2025 ligger det 758 mill. kroner inne i ordningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er helt enige med forslagsstillerne i at mye kan legges bedre til rette for å få flere unge inn i arbeid og fritidsaktiviteter og ut av utenforskap.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg for eksempel startet inkluderingsdugnaden hvor staten, Nav og private aktører gikk sammen for å få tilbake i arbeid personer som har nedsatt funksjonsevne, eller som av ulike grunner har fått et hull i CV-en. Her skulle staten gå foran som et godt eksempel og forplikte seg til at minst fem prosent av alle nyansatte skulle komme fra disse gruppene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at i innværende stortingsperiode har Høyre fremmet forslag om jobbskattefradrag for unge. Et jobbskattefradrag gir unge både lavere skatt og større grunn til å jobbe. Det er ekstra viktig når vi nå ser at stadig flere unge står utenfor arbeidslivet. Videre er det gode tiltak å øke frikortgrensen og å styrke ordningen med boligsparing for unge. Disse medlemmer vil imidlertid trekke frem at en god skole som gir alle elever mulighet til å re-

alisere sitt eget potensial, er det aller viktigste tiltaket for å kvalifisere unge for jobb og for å forebygge utenforskap.

Disse medlemmer viser til at Norge ikke har hatt en større andel av befolkningen i arbeidsfør alder på helserelaterte ytelser – det vil si sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd – på 13 år. Bare de siste to årene har det blitt 4 000 flere i arbeidsfør alder som på en eller annen måte står utenfor. I 2024 kom det 17 nye mennesker på uføretrygd hver eneste dag. Aller mest alvorlig er det at andelen unge uføre aldri har vært høyere, og for første gang siden 2017 øker andelen unge som står helt utenfor arbeid eller skole.

Disse medlemmer vil føre en politikk som vil snu denne utviklingen og sette i gang en omfattende aktivitetsreform av Nav. Nav-systemet fungerer ikke godt nok, og fremfor å bli møtt med hva du kan bidra med, blir du møtt med hvor syk du er. Man må sørge for at flere unge havner i et mer arbeidsrettet løp, fremfor at de får en helserelatert ytelse. Høyre sier også at man skal ha som hovedregel at ingen under 30 år skal uføretrygdes med unntak av i helt åpenbare og svært alvorlige tilfeller.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det kan være mange og sammen-satte grunner til at den psykiske helsen er dårlig, særlig blant unge. Uansett hva som er årsaken, må man aldri akseptere at kortvarige utfordringer blir til langvarige problemer. Derfor er det viktig å satse på lavterskelhjelp uten henvisning og å bygge ut «Rask psykisk helsehjelp» i alle kommuner. I dag er det kun ca. 70 kommuner som har et slikt tilbud.

Disse medlemmer er tydelige på at idretten og frivilligheten er viktig for folkehelsen, de sosiale fellesskapene og inkludering. Det er et mål at alle skal kunne delta, uavhengig av økonomi, geografi eller funksjons- evne. Disse medlemmer vil at det legges bedre til rette for samarbeid mellom kommuner og frivilligheten for å sikre at alle barn og unge kan delta på minst én fritidsaktivitet, og å styrke utlånsordninger for utstyr.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å gi unge mennesker en sjanse til å delta i arbeidslivet og fritidsaktiviteter. Fremskrittspartiet har tidligere foreslått at 16-åringer skal kunne jobbe med servering. Dette medlem tror at ungdom ville ha større mulighet til å få deltidsjobb og arbeidserfaring hvis butikker kunne ha søndagsåpent. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet har foreslått en økning av frikortgrensen i sine alternative budsjetter, senest i alternativt budsjett 2025 med 150 000 kroner. Fremskrittspartiet har også foreslått regelfestet mvakompensasjon for frivilligheten, noe som vil styrke frivillighetens mulighet til å gi tilbud til ungdom. For å sti-

mulere til økt gründervirksomhet ønsker dette medlem å åpne for at ungdom kan starte enkeltpersonforetak fra fylte 16 år, ved at foresatte eller andre stiller garanti for virksomheten. Dette medlem ønsker også å styrke lærlingetilskuddet for å få flere ungdommer i utdanning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke behovet for en helhetlig, ambisiøs og målrettet innsats for å sikre ungdom arbeid, tilhørighet og like muligheter. Dette medlem mener det haster med et nasjonalt ungdomsløft som tar tak i økende sosial ulikhet, psykiske helseutfordringer og utenforskap blant unge – utfordringer som i altfor stor grad har blitt møtt med fragmenterte og utilstrekkelige tiltak.

Ungdom er en gruppe i samfunnet som over tid har blitt nedprioritert, til tross for at det er i denne fasen grunnlaget for livsmestring og framtidig deltakelse legges. Dette medlem mener derfor at det er nødvendig med en strukturert og forpliktende politikk som anerkjenner ungdoms rett til arbeid, fritid, helse og muligheter for medvirkning.

Dette medlem merker seg statsrådens svar og deler vurderingen av at utfordringene unge står overfor, er komplekse og krever samordnet innsats på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Samtidig konstaterer dette medlem at regjeringens eksisterende tiltak ikke i tilstrekkelig grad svarer på omfanget eller dybden av de problemene unge møter i dagens samfunn. Innsatsen bærer preg av å være spredt og for lite forpliktende.

Når det gjelder forslag 1 – om å etablere et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjobber – viser dette medlem til at arbeid er avgjørende for sosial inkludering, psykisk helse og økonomisk trygghet. Selv om regjeringens ungdomsgaranti og det arbeidsrettede ungdomsprogrammet er steg i riktig retning, mangler det fortsatt en tydelig nasjonal satsing med målbare resultater. Et konkret og ambisiøst mål om 50 000 ungdomsjobber vil kunne mobilisere både offentlig og privat sektor og gi unge over hele landet reelle muligheter til å komme inn i arbeidslivet.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjobber.»

Når det gjelder forslag 2 – om å gjøre det lettere for unge å etablere seg i primærnæringene og annet næringsliv – mener komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre at dagens politikk ikke i tilstrekkelig grad legger til rette for nyrekruttering. Mange unge opplever store barrierer i form av mangel på kapital, tilgang til kvoter og nødvendig kompetanse. Dette rammer særlig distriktene, der beho-

vet for fornyelse i næringslivet er stort. Det trengs en mer offensiv politikk og bedre samordning av virkemidler for å sikre at unge gis reelle muligheter til etablering.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som gjør det enklere for unge å starte og drive næring, blant annet som fiskere, som bønder og i øvrige deler av næringslivet.»

Når det gjelder forslag 3 – om å etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse – peker komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti på alarmerende tall knyttet til selvmord og psykisk uhelse blant unge menn. Mange faller utenfor ordinære hjelpetjenester, og det eksisterer et udekket behov for mer målrettede, tilgjengelige og relevante tiltak. Et nasjonalt kompetansesenter vil kunne styrke fagmiljøet, fremme kunnskapsdeling og bidra til bedre og mer treffsikre tjenester.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse.»

Når det gjelder forslag 4 – om å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten – viser komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre til at økonomiske forskjeller fortsatt hindrer mange barn og unge i å delta i organiserte fritidsaktiviteter. Selv om regjeringens handlingsplan «Alle inkludert!» og økte tilskudd er positive bidrag, mener disse medlemmer at det kreves sterkere og mer strukturelle tiltak for å sikre reell lik tilgang til fritidsarenaer, uavhengig av familiens økonomi.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med idretten og kommunene gjennomføre målrettede tiltak for å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten.»

Avslutningsvis vil komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreke at representantforslaget hviler på en helhetlig forståelse av ungdoms utfordringer og behov. Forslaget fremmer konkrete, gjennomførbare og målrettede tiltak som tar sikte

på å styrke unges mulighet til deltakelse, utvikling og livsmestring – uavhengig av kjønn, sosial bakgrunn, funksjonsevne eller bosted. Det handler om å bygge et samfunn som ikke overlater ungdom til seg selv, men som investerer i deres framtid.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som gjør det enklere for unge å starte og drive næring, blant annet som fiskere, som bønder og i øvrige deler av næringslivet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med idretten og kommunene gjennomføre målrettede tiltak for å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjobber.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:211 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Kathy Lie, Freddy André Øvstegård og Torgeir Knag Fylkesnes om å gi ungdommen en sjanse – arbeid, tilhørighet og like muligheter for alle – vedtas ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 27. mai 2025

Tage Pettersen

fung. leder

Silje Hjemdal

ordfører

**DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1676-

Dato
9. mai 2025

Representantforslag 211 S (2024-2025) om å gi ungdommen en sjanse - arbeid, tilhørighet og like muligheter for alle

Jeg viser til brev fra Stortingets familie- og kulturkomiteen av 24. april 2025, som jeg har fått videresendt fra Barne- og familiedepartementet for besvarelse, der det bes om en vurdering av representantforslag 211 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Grete Wold, Marian Hussein, Kathy Lie, Freddy André Øvstegård og Torgeir Knag Fylkesnes.

Enkelte av forslagene faller inn under andre statsråders ansvarsområder. Fiskeri- og havministeren har utarbeidet svar til forslag nr. 2, helse- og omsorgsministeren til forslag nr. 3 og kultur- og likestillingsministeren til forslag nr. 4.

Jeg setter pris på representantenes engasjement for ungdom som står utenfor fellesskapet eller som står i fare for å havne utenfor skole, arbeid og fritidsarenaer.

Andelen unge som står utenfor arbeid, utdanning eller opplæring er lavere i Norge sammenliknet med de fleste andre europeiske land. Likevel er det bekymringsfullt når unge faller utenfor.. Tall fra SSB viser at om lag halvparten av de omtrent 100 000 unge utenfor arbeid og utdanning har ukjent status. Det er blant annet unge som blir forsørget av familie. Én av fire mottar helserelaterte ytelser, en andel som har økt siden 2015. Det at de ikke er i jobb eller utdanning er et tap både for den enkelte og for samfunnet.

Som representantene påpeker, er utfordringene som unge i denne situasjonen møter ofte mer komplekse og sammensatte enn tidligere. Det innebærer at det er behov for støtte og oppfølging på tvers av myndighetsområder.

Det gjøres nærmere rede for regjeringens innsats i kommentarene til de enkelte forslagene.

Forslag 1 Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt program med mål om å skape 50 000 ungdomsjobber

Forslagsstillerne viser til at arbeid gir tilhørighet, mestring og økonomisk trygghet, og at tilgang på lavterskeljobber kan gi mulighet for praktiske erfaringer som kan hjelpe unge inn i arbeidslivet.

Jeg er enig med representantene i at deltidsjobb, sommerjobb og arbeidspraksis kan gi verdifull erfaring og mestring for unge som står utenfor fellesskapet. Mange unge som er registrert hos Nav med behov for bistand til å komme i jobb har liten eller ingen arbeidserfaring, og flere sliter med motivasjon for jobb. Vi må gjøre et krafttak for å snu denne trenden. Derfor vil regjeringen garantere unge under 30 år som står utenfor arbeid og utdanning, tilbud om jobberfaring, oppfølging eller utdanning. Vi er godt i gang med dette ungdomsløftet. Ungdomsløftet handler også om å gi barn og unge best mulige forutsetninger gjennom oppveksten, for å forebygge utenforskap i overgangen fra ungdomsliv til voksenliv og i overgangen fra utdanning til arbeid. I 2024 innførte regjeringen en rett til å fullføre videregående opplæring, som vil bidra til at flere kan oppnå formell kompetanse.

I 2023 innførte vi en ungdomsgaranti som skal sikre at unge som trenger hjelp til å komme i arbeid, får tidlig innsats og tett oppfølging så lenge det er nødvendig. Alle i målgruppen for garantien skal få en fast kontaktperson i Nav. Innsatsen skal også bidra til en bedre samordning av tjenester fra arbeids- og velferdsforvaltningen, helsetjenestene og utdanningssystemet for å motvirke at ungdom og unge voksne faller utenfor skole og arbeid.

Nå bygger vi videre på denne innsatsen og har i forbindelse med Meld. St. 33 (2023–2024) *En forsterket arbeidslinje – flere i jobb og færre på trygd*, foreslått en rekke nye tiltak. Regjeringen vil iverksette forsøk med et arbeidsrettet ungdomsprogram som skal få enda flere unge ut i aktivitet og inn i arbeid. Unge som trenger hjelp for å komme i arbeid skal få tilbud om å delta i et program med en ny ytelse som ikke er knyttet til at den unge har en diagnose, men at man er i aktivitet. Ungdomsprogrammet skal gi mulighet for å komme raskt i gang med arbeidsrettet aktivitet. Programmet er på fulltid og vil inneholde ulike arbeidsmarkedstiltak. Deltakerne vil få veiledning i jobbsøking, skriving av CV og andre arbeidsrettede aktiviteter. Arbeidspraksis og lønnet arbeid vil også inngå i programmet. Målet er at flere unge får en stabil tilknytning arbeidslivet og at andelen som mottar helserelaterte ytelser går ned.

Jeg er også i gang med endringer som vil gi mer praktisk fag- og yrkesopplæring til unge som trenger det. Regjeringen vil foreslå tiltak rettet mot unge i alderen fra 16 til 19 år som står uten jobb og utdanning, og som trenger praksisnær opplæring, individuell tilrettelegging og tett oppfølging for å kunne gjennomføre fag- og yrkesopplæring. Det handler om unge som med sosiale og/eller helsemessige utfordringer ikke klarer å nyttiggjøre seg opplæringstilbudet fra fylkeskommunen, og som i dag faller mellom to stoler. Derfor endrer

jeg regelverket i Nav, slik at også denne aldersgruppen kan få tilbud om opplæringstiltak. I dag er aldersgrensen for opplæringstiltak i Nav 19 år. Endringene vil gjøre det mulig for Nav og fylkeskommunene å inngå samarbeid om mer fleksible opplæringstilbud.

Regjeringen har en målrettet innsats for at flere unge skal settes i stand til å komme i arbeid og bli attraktive for arbeidsgiverne, gjennom utdanning, oppfølging og jobberfaring. Økt og bedre bruk av arbeidsmarkedstiltak og helt nye virkemidler står sentralt. Gjennom tiltak som vektlegger den enkeltes ressurser skal flere unge få mulighet til å bidra og til å være en del av fellesskapet.

Forslag 2 Stortinget ber regjeringen fremme tiltak som gjør det enklere for unge å starte og drive næring, blant annet som fiskere, bønder og i øvrige deler av næringslivet.

I fiskeriene er det flere ordninger som skal bidra til å rekruttere ungdom til fiskeryrket. For ungdom som fyller 12 år senest i det aktuelle året, og som er under 25 år, er det mulig å delta i fiske gjennom ungdomsfiskeordningen i sommersesongen. Videre finnes det en ordning med lærlingkvoter, som har som formål å styrke den fiskerifaglige undervisningen, og legge til rette for rekruttering til fiskerinæringen. Ordningen går ut på at det settes av kvoter til dette formålet i ulike fiskerier, og at en lærling kan få tildelt en lærlingkvote per år. Videre kan det nevnes at det gis ekstra kvoter til unge fiskere under 30 år for menn og 40 år for kvinner. Tillegget er et garantert kvotetillegg på en viss mengde torsk, og formålet med ordningen er å øke driftsgrunnlaget for unge fiskere og dermed deres mulighet til å etablere seg i næringen. Fiskerne må være majoritetseiere i et merkeregistrert fartøy i åpen gruppe. Det gis også hvert år et ytterligere kvotetillegg til seks unge fiskere som de deretter får tildelt årlig for en periode på inntil fem år.

Videre viser Nærings- og fiskeridepartementet til den søknadsbaserte tilskuddsordningen for entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom. Det finnes allerede en søknadsbasert tilskuddsordning med mål om å bidra til å styrke interessen for, og kunnskap om, entreprenørskap hos ungdom under videregående opplæring. Ordningen skal finansiere aktiviteter som kan gi ungdom egenerfaring i entreprenørskap, inspirere dem til fremtidig entreprenørskap og bidra til etablering eller utvikling av fremtidig næringsvirksomhet. Ordningen skal bidra til at ungdom i målgruppen, uavhengig av bosted, utdanningsvalg og -muligheter skal kunne få delta på en entreprenørskapsaktivitet. Tilskuddsordningen har en ramme på 35,5 mill. kroner i 2025 og administreres av Utdanningsdirektoratet.

Forslag 3 Stortinget ber regjeringen etablere et nasjonalt kompetansesenter for unge menn og psykisk helse

Regjeringen tar menns psykiske helseutfordringer på alvor. Menn er overrepresentert i selvmords-statistikken og søker i mindre grad enn kvinner hjelp for helseutfordringer. Vi vet også at rusmiddellidelser og spillproblemer er mer utbredt blant menn. Gjennom *Opptappingsplan for psykisk helse* jobber regjeringen for at hjelpen skal bli mer tilgjengelig for dem som trenger det. Vi satser særlig på gode lavterskeltilbud i kommunene, slik at flere kan få god hjelp uten henvisning og lang ventetid. Digitale tilbud bidrar også til å senke terskelen for å søke hjelp. For noen kan det oppleves enklere og tryggere å motta hjelp på nettet enn ansikt-til-ansikt med en behandler. Vi jobber også med å styrke tilgangen til digitale selvhjelps- og behandlingstilbud innen psykisk helse.

Det er videre viktig med god kunnskap om gutter og menns psykiske helse. Det er etablert en rekke kompetansesenter utenfor spesialisthelsetjenesten som jobber med kunnskaps- og kompetanseheving innen psykisk helse-, rus- og voldsfeltet, blant annet de fire regionale kunnskapssentrene for barn og unges psykiske helse og barnevern (RKBURBUP), Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), de syv kompetansesentrene innen rusområdet (KORUS), de fem regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Nasjonalt senter for selvmordsforskning og forebygging (NSSF). Disse bidrar med viktig kunnskap ut i tjenestene, også om gutter og menns psykiske helse. Det er også etablert et eget ressursenter for menn, Reform, som har et særskilt mannsperspektiv. Reform finansieres over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett.

Helse- og omsorgsdepartementet arbeider med å følge opp vedtaket i revidert nasjonalbudsjett 2023 om å utrede en mer samlet organisering av forsknings- og kompetansesentrene utenfor spesialisthelsetjenesten. Målet er å bidra til en mer samlet, helhetlig og koordinert støtte til kommunenes strategiske og systematiske arbeid med:

- A. kvalitetsforbedring og tjenesteutvikling i kommunal sektor
- B. formidling, rådgivning og veiledning til kommunene om kunnskapsbasert praksis
- C. ivaretagelse og videreføring av arbeidet og oppgavene rettet mot spesialisthelsetjenesten og andre sektorer

Som sagt tar vi unge menns psykiske helseutfordringer på alvor, og legger til grunn at dette vil håndteres på en god måte innenfor rammen av oppfølgingen av *Opptappingsplan for psykisk helse* og en mer samlet organisering av eksisterende kompetansesentre.

Forslag 4 Stortinget ber regjeringen i samarbeid med idretten og kommunene gjennomføre målrettede tiltak for å redusere kostnader og øke deltakelsen i barne- og ungdomsidretten

Alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Arbeidet for å redusere barrierer for deltakelse har vært ett hovedmål for regjeringen siden den tiltrådte.

Målet er å få prisene ned og deltagelsen opp. Handlingsplanen «Alle inkludert!» ble lagt fram i 2024 og inneholder 43 tiltak for å øke deltagelsen i kultur, idrett og friluftsliv.

På idrettsområdet har arbeidet mot barrierer for deltakelse foregått over lang tid og på en rekke områder. Regjeringen har de siste årene gjort tydeligere prioriteringer med mål om at alle barn og unge skal ha mulighet til å delta i idrett. Samlet har dette gitt et betydelig løft for den lokale idretten.

Norges idrettsforbund ble i statsråd 13. desember 2024 tildelt 930 mill. kroner fra spillemidlene til idrettsformål for 2025, en økning på 60 mill. kroner sammenliknet med tilskuddet i 2024. Spillemiddeltilskuddet til NIF for 2025 skal bidra til at NIF kan styrke arbeidet med å inkludere barn og ungdom mellom 6 og 19 år som faller utenfor eller som står i fare for å falle utenfor på grunn av sosial ulikhet og sosioøkonomiske årsaker. Regjeringen har prioritert ordningen med tilskudd til inkludering i idrettslag og ordningen med lokale aktivitetsmidler (LAM). Dette er enkle og evaluerte ordninger som vi vet fungerer.

Siden 2023 har det i tillegg vært avsatt midler på Hovedfordelingen av spillemidler til idrettsformål til en målrettet innsats i områder der det bor flest familier med vedvarende lavinntekt. Det er også bevilget midler til statsbudsjettet til samme formål. Regjeringen fortsetter ekstrainsatsen i 2025. I forbindelse med årets hovedfordeling av spillemidler til idrettsformål settes det av 150 millioner kroner til dette arbeidet, 20 millioner kroner mer enn i fjor. Til sammen har regjeringen brukt over 600 millioner kroner på satsingen i denne perioden.

Med hilsen

Tonje Brenna

